

Toeristisch-Recreatieve Ontwikkelingsmonitor

Stad Groningen 2009

Marketing Groningen
Hans Poll

Gemeente Groningen
Mischa de Gier

Grontmij Nederland B.V.
Drachten, 26 april 2010

Verantwoording

Titel : Toeristisch-Recreatieve Ontwikkelingsmonitor
Subtitel : Stad Groningen 2009
Projectnummer : 261250
Referentienummer : 03/8791
Revisie :
Datum : 26 april 2010

Auteur(s) : Gea Winter, Tim Verver
E-mail adres : gea.winter@grontmij.nl
Gecontroleerd door : Tim Verver
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : Frank Gort
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Zonedauw 2
9202 PA Drachten
Postbus 91
9200 AB Drachten
T +31 512 33 52 33
F +31 512 51 02 00
noord@grontmij.nl
www.leisure.grontmij.com

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding en proces	4
1.2	De TROM.....	4
1.3	Het doel.....	4
1.4	Afbakening onderzoek	5
1.5	Opzet onderzoek.....	5
1.6	Leeswijzer	5
2	Onderzoeksverantwoording.....	6
2.1	Onderzoekopzet.....	6
2.2	Respons	6
3	Dagrecreanten	7
3.1	Inleiding.....	7
3.2	Persoonlijke kenmerken.....	7
3.3	Kenmerken van het bezoek	10
3.4	Activiteiten.....	12
3.5	Waardering.....	13
3.6	Bestedingen	13
3.7	Samenvatting	14
4	Verblijfstoerisme	15
4.1	Inleiding.....	15
4.2	Herkomst.....	15
4.3	Persoonlijke kenmerken.....	16
4.4	Overnachting.....	18
4.5	Kenmerken van het bezoek	21
4.6	Activiteiten.....	23
4.7	Waardering.....	23
4.8	Bestedingen	24
4.9	Samenvatting	24
5	Economisch effect.....	25
5.1	Inleiding.....	25
5.2	Werkwijze.....	25
5.3	Resultaten: economisch effect.....	26
5.4	Economisch effect per sector.....	27
5.5	Vergelijking 2007	27
6	Conclusies.....	29

Bijlage 1: Vragenlijst

Bijlage 2: Enquêtedata

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en proces

In 2002 is de gemeente Groningen gestart met de **Toeristisch-Recreatieve Ontwikkelings-Monitor (TROM)**. Dit om de effecten van het geformuleerde toeristisch-recreatief beleid te meten en om de ontwikkelingen op het gebied van toerisme en recreatie in de stad Groningen in kaart te brengen. Met de TROM kan op een betrouwbare manier inzicht verkregen worden in het toeristisch-recreatief product op lokaal niveau. Hierbij is het mogelijk om meerdere jaren met elkaar te vergelijken.

In 2003 is de TROM voor de tweede keer herhaald, hetzij in een iets andere opzet. In 2002 is er alleen in en rondom het hoogseizoen geënquêteerd. In 2003 is er voor gekozen ook in het hoog- en naseizoen enquêtes af te nemen. Door het toepassen van wegingsfactoren konden de resultaten van beide onderzoeken goed met elkaar worden vergeleken. In de navolgende metingen is deze onderzoeksopzet gehandhaafd.

In 2004 is het onderzoek niet uitgevoerd mede door de oprichting van Marketing Groningen. Toen ook zij behoefte bleken te hebben aan cijfermateriaal over toerisme in de stad, is het onderzoek hervat en heeft in 2005 de derde en in 2007 de vierde meting plaatsgevonden. Samen met de gemeente Groningen behoort Marketing Groningen nu ook tot de opdrachtgevers van het onderzoek.

Dit rapport beschrijft de uitkomsten van het onderzoek dat in 2009 is uitgevoerd, de vijfde meting.

1.2 De TROM

De TROM is speciaal ontwikkeld om het toeristisch beleid te onderbouwen en om de effecten van toerisme in de betreffende regio te meten. Voor dit laatste aspect is het noodzakelijk de TROM regelmatig te herhalen, om meerdere jaren met elkaar te kunnen vergelijken (monitoring). Bij monitoring gaat het erom dat inzicht wordt verkregen in hoe de eindsituatie is in vergelijking met de beginsituatie. Is de 'nulsituatie' eenmaal in kaart gebracht, dan kan door periodieke herhaalmetingen aangegeven worden welke veranderingen ten opzichte van de beginsituatie zijn ontstaan. Op deze wijze kunnen trends en ontwikkelingen op het gebied van toerisme en recreatie in Groningen in kaart worden gebracht.

Met de TROM kan veel informatie worden verkregen, onder andere; bezoekersprofielen, verblijfsduur, dag- en verblijfsrecreatie, herhalingsbezoek, waardering van het product, geldstromen binnen en buiten de toeristische objecten, gebruikte vervoermiddelen, bereikbaarheid van de stad, oordeel over voorzieningen en informatiebronnen van de toeristen.

1.3 Het doel

Het doel van de 'TROM Stad Groningen 2009' is enerzijds om de omvang, de structuur, de beeldvorming en de economische effecten van het toerisme en de daarbij behorende werkgelegenheid voor de stad Groningen in kaart te brengen. Anderzijds kan door het onderzoek te blijven herhalen de ontwikkeling van toerisme in Groningen in de tijd gemeten worden. Met de uitkomsten van het onderzoek kan het beleid acties initiëren om zwakke punten te verbeteren en/of sterke punten te benadrukken.

De probleemstelling die aan deze TROM ten grondslag ligt, luidt:

De gemeente Groningen en Marketing Groningen willen inzicht krijgen in de omvang, structuur, de beeldvorming en de economische betekenis van het toeristische bezoek aan de stad Groningen en de werkgelegenheid die hierdoor wordt gegenereerd, teneinde de gemeente meer houvast te geven bij de product- en marktontwikkeling in het kader van het toeristisch beleid.

1.4 Afbakening onderzoek

Om te bepalen wie allemaal aan het onderzoek mogen deelnemen is een heldere definitie gehanteerd. De definitie van een toeristisch-recreatieve bezoeker aan Groningen is:

Een toeristisch-recreatieve bezoeker aan de stad Groningen komt van buiten de gemeente Groningen en heeft een toeristisch-recreatief bezoekmotief.

Bovenstaande definitie geeft aan dat het onderzoek gericht is op bezoekers van buiten de gemeente Groningen. Inwoners van de stad Groningen vallen dus buiten de onderzoekspopulatie.

1.5 Opzet onderzoek

In navolging van de meting in 2007 is ook in 2009 gekozen om face-to-face te enquêteren. In voorgaande metingen is van andere onderzoeksmethoden gebruik gemaakt, waaronder internetonderzoek en semi-face-to-face onderzoek. Dit heeft echter niet tot de gewenste resultaten geleid. Om die reden is in 2007 het veldwerk, net als in de beginjaren van het onderzoek, face-to-face uitgevoerd.

In vergelijking met 2007 is er vanwege budgettaire redenen voor gekozen om een kleinere responsgroep te benaderen voor het onderzoek. De uiteindelijke respons is overigens nog ruim voldoende om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over het toeristische bezoek aan de stad Groningen.

De vragenlijst is ten opzichte van de 'TROM 2007' ongewijzigd gebleven. De vragenlijst is bijgevoegd in de bijlage.

1.6 Leeswijzer

De opbouw van het rapport is als volgt:

Hoofdstuk 2: Onderzoeksverantwoording
 Hoofdstuk 3: Dagrecreanten
 Hoofdstuk 4: Verblijfstoerisme
 Hoofdstuk 5: Economisch effect
 Hoofdstuk 6: Conclusies

Bijlage 1: Vragenlijst
 Bijlage 2: Enquêtedata

2 Onderzoeksverantwoording

2.1 Onderzoekopzet

Zoals in het vorige hoofdstuk verwoord, is er in 2009 net als in 2007 gebruik gemaakt van de face-to-face methodiek. Dit betekent dat toeristen op straat door enquêteurs zijn geïnterviewd. Het veldwerk heeft plaatsgevonden van 30 april tot 30 oktober 2009.

De verdeling van enquêteursuren over de gehele veldwerkperiode ziet er als volgt uit:

Tabel 2.1: Verdeling enquêteursuren

	periode	enquêteursuren
Voorseizoen	mei - juni (+30 april)	30
Hoogseizoen	juli - augustus	65
Naseizoen	september - oktober	30
Totaal		125

In de bijlage is een overzicht opgenomen van alle dagen waarop enquêteurs in de binnenstad van Groningen bezoekers hebben benaderd. Het veldwerk is goed verlopen. De bereidheid om mee te werken was groot.

2.2 Respons

De totale respons bedraagt 645 enquêtes over de periode van 30 april tot en met 30 oktober 2009. Van dit aantal zijn in het voorseizoen 162 enquêtes afgenomen, in het hoogseizoen 328 enquêtes en in het naseizoen 155 enquêtes.

Tabel 2.2: Verdeling enquêtes

	periode	enquêtes
Voorseizoen	mei - juni (+30 april)	162
Hoogseizoen	juli - augustus	328
Naseizoen	september - oktober	155
Totaal		645

3 Dagrecreanten

3.1 Inleiding

In dit onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen dagrecreanten en verblijfstoeristen. Onder de dagrecreanten verstaan we:

Een persoon die van buiten de stad Groningen de stad bezoekt met een toeristisch-recreatief motief en dezelfde dag terugkeert naar het adres van herkomst.

De bezoekers die vanaf hun vakantieadres, buiten de stad Groningen, een bezoek hebben gebracht aan de stad Groningen vallen dus ook onder de dagrecreanten. De dagrecreanten zijn op de Grote Markt, de Vismarkt, in de Herestraat en de directe omgeving geënquêteerd. In totaal hebben **479** dagrecreanten een enquête ingevuld.

In dit hoofdstuk worden de uitkomsten met betrekking tot deze dagrecreanten omschreven. De volgende aspecten komen aan de orde:

- persoonlijke kenmerken;
- kenmerken van het bezoek;
- activiteiten;
- waardering;
- bestedingen.

3.2 Persoonlijke kenmerken

Onder de persoonlijke kenmerken verstaan we de herkomst, het opleidingsniveau, het inkomen, de groepssamenstelling, de groepsgrootte en leeftijd van de toeristische bezoekers aan de stad.

Herkomst

Het merendeel van de dagrecreanten komt uit Nederland. Toch komt ook 20% van de dagrecreanten uit het buitenland. Driekwart hiervan betreft Duitse toeristen aan de stad (15% van het totaal aantal dagrecreanten). De overige buitenlandse dagrecreanten komen voornamelijk uit België. De spreiding over andere landen is groot. De buitenlandse dagrecreanten die van verder weg komen, hebben hun bezoek gekoppeld aan een verblijf buiten de stad Groningen en worden daarom als dagrecreant meegenomen.

Tabel 3.1: Herkomst dagrecreanten

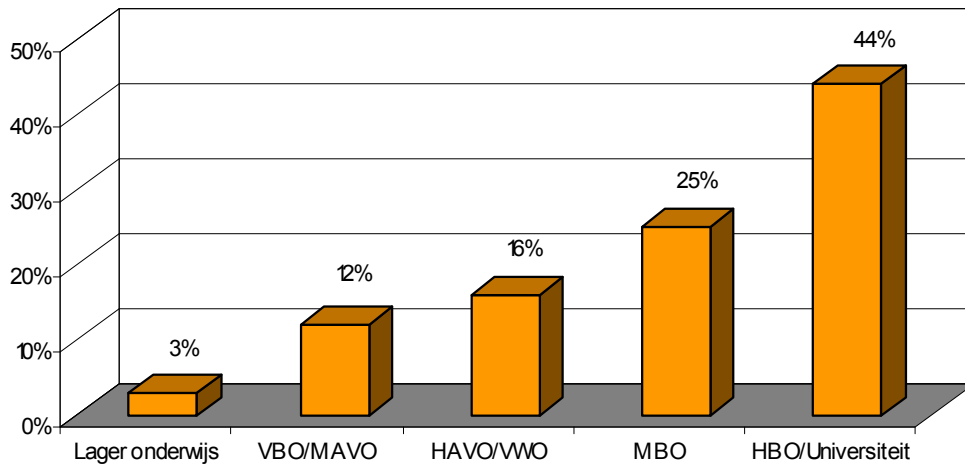
Provincie	2009	2007	2005	2003	Provincie	2009	2007	2005	2003
Groningen	28%	30%	36%	42%	Gelderland	6%	5%	4%	4%
Fryslân	12%	16%	12%	13%	Noord-Brabant	6%	5%	5%	3%
Drenthe	12%	14%	18%	17%	Utrecht	4%	5%	5%	4%
Zuid Holland	11%	9%	9%	6%	Flevoland	2%	1%	2%	1%
Noord Holland	10%	8%	5%	6%	Limburg	1%	1%	1%	1%
Overijssel	7%	5%	5%	4%	Zeeland	1%	1%	1%	<1%

Net als twee jaar geleden komt het merendeel van de dagrecreanten uit het noorden van het land. De provincie Groningen zelf voert met meer dan een kwart van de Nederlandse dagrecreanten de boventoon. Wel zien we dat het aandeel van de noordelijke bezoekers is afgenomen ten opzichte van 2007.

Namen toen de noordelijke provincies nog 60% van de dagcrereantenmarkt in beslag, in 2009 is dat aandeel gedaald naar 52%. Dit betekent dat de dagcrereanten van wat verder weg komen dan twee jaar geleden. Zo zien we onder meer een toename bij Zuid-Holland, Noord-Holland en Gelderland.

Opleiding

Het merendeel van de dagcrereanten van Groningen zijn gemiddeld hoogopgeleid. Meer dan vier van de tien respondenten heeft een hbo of universitaire opleiding afgerond. Een kwart van de dagcrereanten heeft mbo afgerond. Deze resultaten zijn vergelijkbaar met de uitkomsten uit de voorgaande metingen.

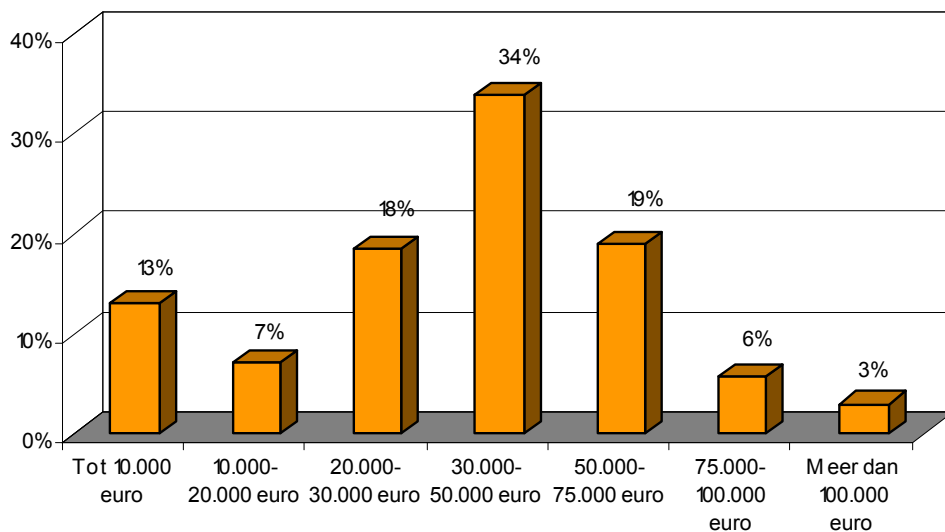

Figuur 3.1: Opleidingsniveau dagcrereanten

Inkomen

Niet iedereen wil zeggen wat hij of zij verdient. Van de dagcrereanten die we hebben onder-vraagd geeft 30% aan hier liever geen antwoord op te geven. De verdeling hieronder is gebaseerd op de dagcrereanten die hier wel op wilden reageren.

De grootste groep, ruim een derde van de dagcrereanten, heeft een huishoudinkomen tussen de 30.000 en 50.000 euro per jaar. Dit aandeel is fors gestegen ten opzichte van 2007 (27%). Ook de lagere inkomenscategorieën zijn beduidend minder vertegenwoordigd dan twee jaar geleden. Het inkomensniveau van de dagcrereanten is ten opzichte van 2007 dus gestegen.

Figuur 3.2: Inkomensverdeling dagcrereanten

Groepssamenstelling en groeps grootte

De tweepersoonshuishoudens vormen nog altijd de belangrijkste bezoekersgroep voor de stad Groningen. Ruim vier op de tien bezoekers komt met zijn tweeën een dagje naar de stad. Ten opzichte van 2007 is het opvallend dat de gezinnen met kinderen beduidend beter vertegenwoordigd zijn (17% nu ten opzichte van 10% in 2007).

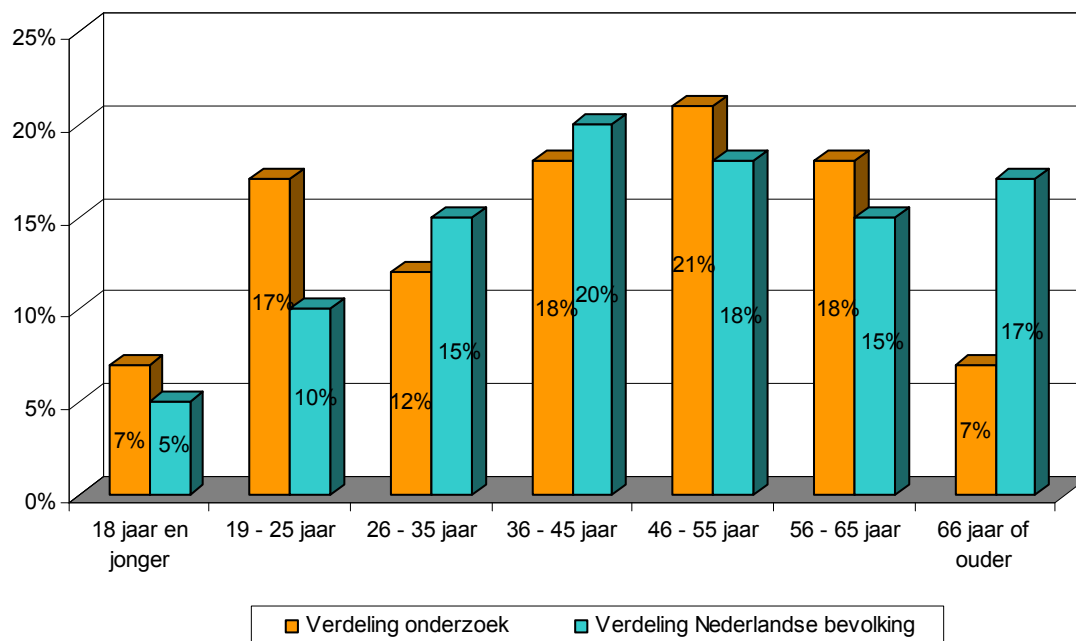
Tabel 3.2: Groepssamenstelling dagcreanten

Groepssamenstelling	Percentage
Met partner/echtgeno(o)t(e) en zonder kind(eren)	42%
Met vrienden/kennissen	18%
Met partner/echtgeno(o)t(e) en met kind(eren)	17%
Alleen	13%
Met overige familie	4%
Alleen met kind(eren)	4%
Met school/bedrijf/vereniging/etc.	2%

De gemiddelde groeps grootte is net als in 2007 2,8 personen. Ook hier zien we weer dat een ruime meerderheid (53%) met twee personen naar Groningen komt. Opvallend is dat toch ook 13% aangeeft alleen naar de stad te gaan. Grote groepen zijn minder goed vertegenwoordigd.

Leeftijd

Alle leeftijdsklassen zijn vertegenwoordigd in de onderzoekspopulatie. We zien dat vooral de middengroep van 36 tot en met 65 jaar goed vertegenwoordigd is. De gemiddelde leeftijd van de dagcreant is 43 jaar (in 2007 was dit 42 jaar). Toch nemen ook de jongere dagcreanten een belangrijke plek in. Ten opzichte van de verdeling van de Nederlandse bevolking zien we een duidelijke oververtegenwoordiging van jongere bezoekers. De senioren, oftewel de 65-plussers, zijn minder goed vertegenwoordigd. Dit is logisch als je bedenkt dat deze leeftijdsgroep minder mobiel is.

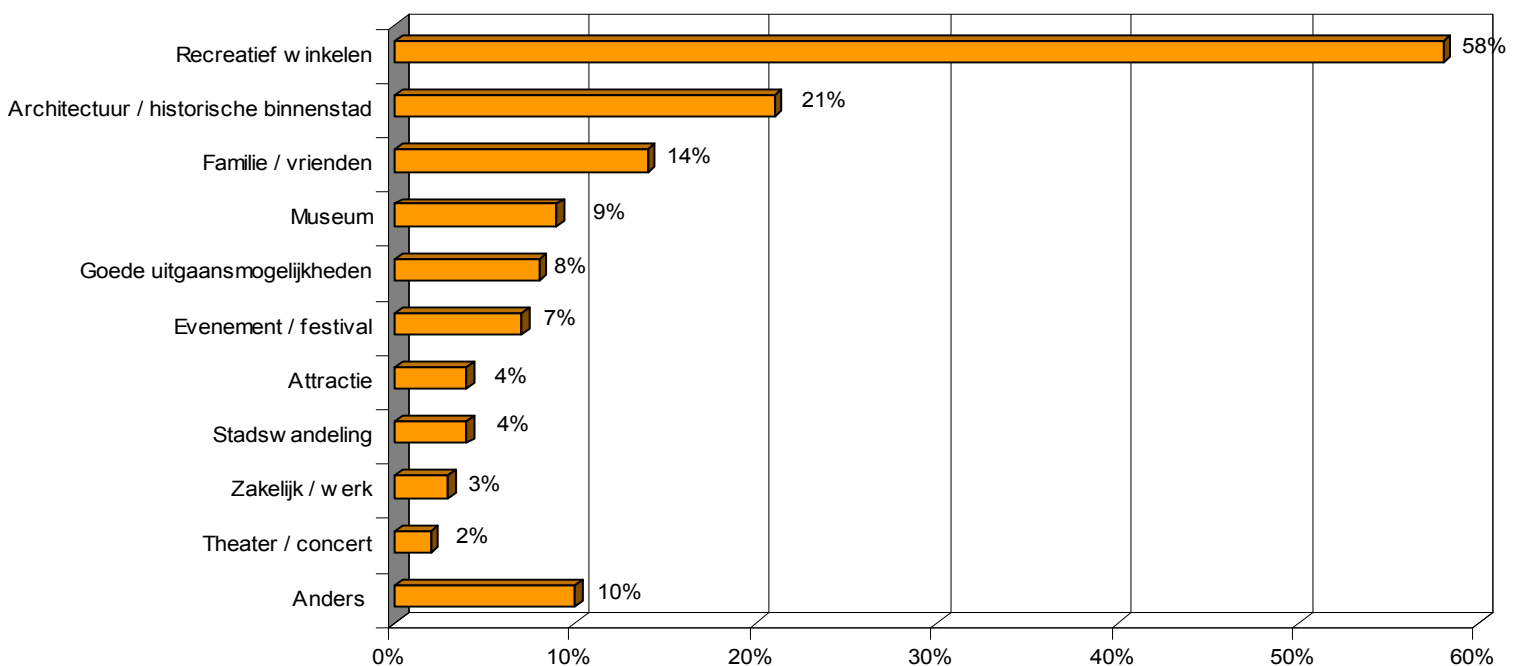
Figuur 3.3: Leeftijdscategorieën dagcreanten / Nederlandse bevolking

3.3 Kenmerken van het bezoek

Bezoekmotief

Winkelen vormt nog altijd de belangrijkste bezigheid tijdens een dagbezoek aan de stad Groningen. Hoewel ten opzichte van 2007 het aandeel van dagrecreanten die om deze reden naar Groningen komt iets is gedaald (in 2007 was dit 61%), komt nog steeds een grote meerderheid voor het winkelen naar de stad. De architectuur en de historische binnenstad hebben zich inmiddels vast op de tweede plaats genesteld. Bezoek aan familie en vrienden, uitgaan, het Groninger Museum, evenementen en festivals vormen eveneens belangrijke redenen om de stad met een bezoek te vereren. De percentages tellen niet op tot 100%, omdat men meerdere antwoorden kon geven.

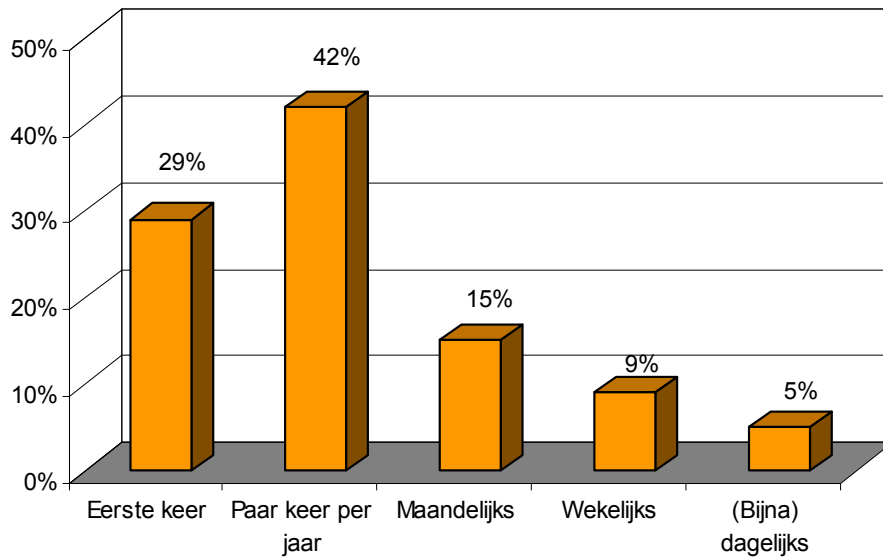
Figuur 3.4: Bezoekmotief dagrecreanten

Weinig dagrecreanten geven aan speciaal voor een attractie of museum naar Groningen te komen. Enige uitzondering hierop is het Groninger Museum, waar in totaal 8% van de dagrecreanten naar toe gaat. Opvallend is dat de stadswandeling een nieuwe binnenkomer is in de lijst. Onder de restcategorie vallen onder meer medische redenen, bezoek aan school of een algemeen uitje zonder speciale reden.

Bezoekfrequentie en bezoekduur

Ruim vier van de tien bezoekers komt een paar keer per jaar naar de stad Groningen. Dit aandeel is gelijk ten opzichte van 2007. Zagen we in 2007 al een grotere groep die voor de eerste keer naar Groningen was gekomen, in 2009 zet deze stijgende lijn zich voort. Bijna drie op de tien dagrecreanten is voor de eerste keer in de stad. In 2007 was dit nog 26%. Het aandeel dagrecreanten dat aangeeft (bijna) dagelijks naar Groningen te gaan, is lager dan in 2007 (9% lager).

Figuur 3.5: Bezoekfrequentie dagcrereanten

Ruim vier op de tien dagcrereanten die voor de eerste keer in de stad is, zegt zeker nog een keer te willen komen. Meer dan de helft van deze groep twijfelt echter nog over een volgend bezoek. Slecht 2% geeft aan geen behoefte te hebben aan een herhalingsbezoek.

Meer dan 90% van de dagcrereanten verblijft langer dan 2 uur in de binnenstad. De grootste groep verblijft zelfs 4 tot 6 uur in de binnenstad tijdens een bezoek. De verdeling is overigens nagenoeg identiek aan de verdeling uit het onderzoek in 2007.

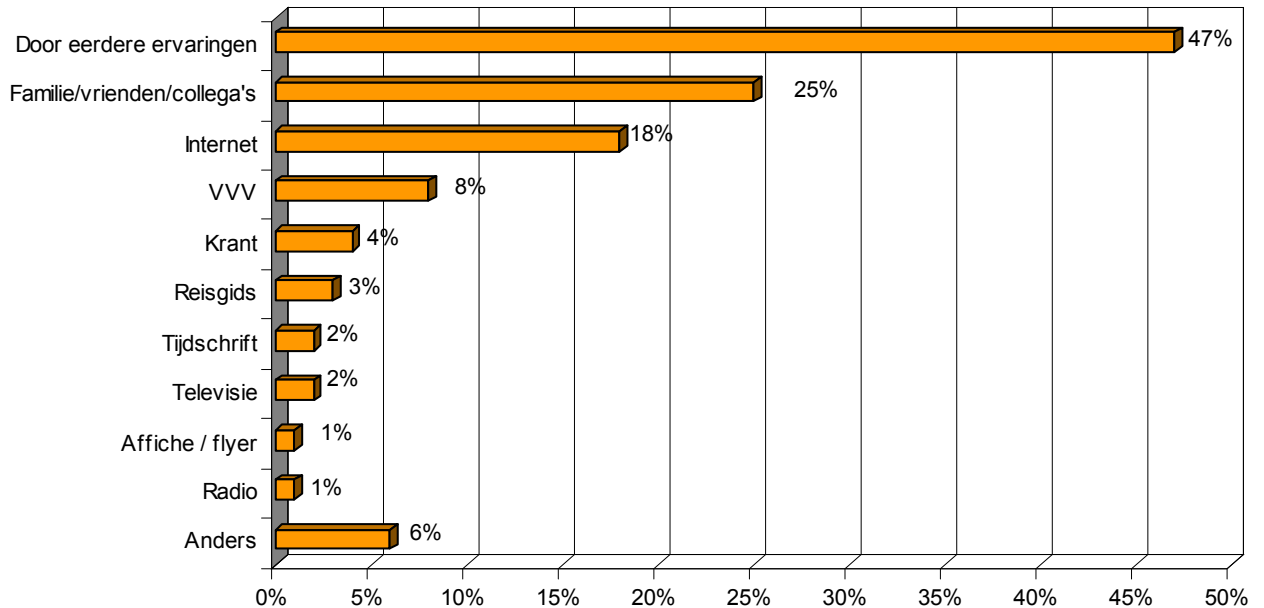
Tabel 3.3: Verblijfsduur dagcrereanten

Verblijfsduur	2009	2007	2005
Minder dan 1 uur	1%	1%	1%
1 tot 2 uur	8%	8%	10%
2 tot 4 uur	34%	34%	40%
4 tot 6 uur	41%	42%	35%
Langer dan 6 uur	16%	15%	14%

Aanleiding bezoek

De belangrijkste aanleiding om een bezoek te brengen aan de stad Groningen is een eerder bezoek. Net als in 2007, geeft bijna de helft van de dagrecreanten dit als reden op voor een bezoek. Ook als we kijken naar de overige antwoorden zien we grote gelijkenissen met de voorgaande metingen. Wat we wel zien, is dat de stijgende lijn als het gaat om internet als aanleiding voor een bezoek, zich blijft doorzetten. In 2003 gaf nog 7% aan dat internet de aanleiding tot een bezoek was. In 2005 en 2007 was dit aandeel respectievelijk 10% en 14%. Nu, anno 2009 is het aandeel gestegen naar 18% van alle dagrecreanten. De percentages in het figuur op de volgende pagina tellen niet op tot 100%, omdat men meerdere antwoorden kon geven.

Figuur 3.6: Aanleiding voor het bezoek

3.4 Activiteiten

Al eerder zagen we dat dagattracties en musea voor veel dagrecreanten niet de directe aanleiding voor een bezoek zijn. Dit betekent niet dat er naast het winkelen geen specifieke activiteiten worden ondernomen als men eenmaal in de binnenstad is. De stadswandeling is nog steeds erg populair onder dagrecreanten (32%). Daarnaast zijn een bezoek aan de Martinitoren (20%) en aan het Groninger Museum (13%) ook erg geliefd.

Minder populair zijn een rondvaart door de gracht (8%) of een bezoek aan andere musea in de stad. Het Stripmuseum scoort met 2% nog het hoogste van de overige musea. Ongeveer 14% van alle dagrecreanten onderneemt geen specifieke activiteiten tijdens het bezoek.

Ruim twee van de tien dagrecreanten bezoekt, net als in 2007, naast de stad Groningen ook (delen van) de rest van de provincie.

3.5 Waardering

Het rapport voor de stad Groningen ziet er ook in 2009 weer uitstekend uit. Er staat geen enkele onvoldoende op. Sterker nog, alle beoordelingen zijn gemiddeld een 7 of hoger. Met een 8,1 scoort het winkelaanbod nog steeds het hoogste. Ook in de voorgaande metingen was dit al het geval. We zagen eerder al dat de winkels misschien wel dé belangrijkste trekpleister voor de stad zijn. Het is prettig om te constateren dat het winkelaanbod ook nog eens zeer goed wordt gewaardeerd.

Wat opvalt is dat bijna alle beoordelingen lager uitvallen dan in 2007. Het betreft slechts zeer kleine dalingen, vaak van 0,1 punt, maar toch geldt dit voor nagenoeg alle aspecten. Opvallende uitzondering op deze regel vormt de waardering voor het parkeren in de stad. Behoorde dit aspect in de voorgaande metingen nog tot de slechtst gewaardeerde, in 2009 is de waardering met 0,2 punt gestegen naar een 7,1. Hiermee is het parkeren van de laatste plek verdwenen.

De daling van de waardering op een groot aantal deelaspecten zien we ook terug in het totale oordeel over de stad Groningen. Met een **7,9** zijn de dagrecreanten nog altijd zeer tevreden over de stad. Toch is dit ten opzichte van 2007 een daling (8,1) en is de waardering weer terug op het niveau van 2005.

Tabel 3.4: Waardering aspecten van de stad Groningen

Aspect	2009	2007	2005
Winkelaanbod	8,1	8,2	8,0
Sfeer / ambiance	8,0	8,1	8,0
Horeca	7,9	8,1	7,9
Bereikbaarheid	7,9	8,0	7,7
Aanbod toeristische attracties	7,5	7,6	7,3
Sociale veiligheid	7,4	7,5	7,5
Bewegwijzering / overzichtelijkheid	7,3	7,3	7,2
Schone straten / gebouwen	7,2	7,2	7,2
Verblijfsaccommodaties	7,2	7,1	7,0
Parkeren	7,1	6,9	6,6
Verkeersveiligheid	7,0	7,0	7,0

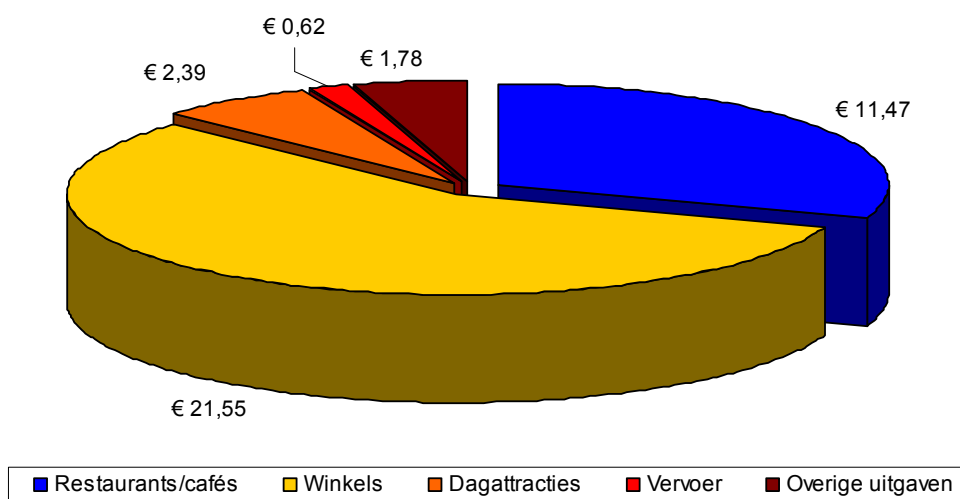
De meeste dagrecreanten (84%) weten niets te noemen als wordt gevraagd wat men nog mist in Groningen. Voorzieningen die wel gemist worden zijn speciale- en exclusieve winkeltjes, kwalitatief goede parkeergelegenheid, bewegwijzering, openbare toiletten en bomen/groen in de binnenstad.

3.6 Bestedingen

We maken onderscheid tussen vijf categorieën bij de bestedingen van de dagrecreanten, namelijk:

- restaurants en cafés in de binnenstad;
- winkels;
- dagattracties;
- vervoer;
- overige uitgaven.

De gemiddelde besteding per dagrecreant is **€ 37,80**. Dit zijn de uitgaven die de dagrecreanten per dag doen. De dagrecreanten gaan daarna weer terug naar hun thuis- of verblijfsadres.

Figuur 3.7: Bestedingen dagrecreanten

Veruit de belangrijkste bestedingscategorie wordt gevormd door de winkels in de binnenstad. Met meer dan 20 euro wordt zo'n 57% van de gemiddelde bestedingen uitgegeven in winkels. Dit strookt met de uitkomst, dat recreatief winkelen de meest populaire bezigheid is in de stad. De horeca neemt iets minder dan een derde in van de gemiddelde bestedingen.

Ten opzichte van de meting van twee jaar geleden zijn de gemiddelde bestedingen gedaald. In 2007 werd door dagrecreanten gemiddeld € 43,09 per persoon uitgegeven tijdens een bezoek aan de stad. Het grootste deel van de gehele daling van de bestedingen wordt verklaard door een daling van de bestedingen in winkels. Werd in 2007 gemiddeld nog ruim 28 euro uitgegeven in winkels, nu is dat ruim 21 euro.

Het ligt voor de hand om te concluderen dat de economische crisis een rol speelt in de daling van de uitgaven door dagrecreanten in Groningen. Deze conclusie wordt ondersteund door de constatering dat het profiel van de dagrecreant niet opzienbarend is gewijzigd ten opzichte van twee jaar geleden. Dezelfde leeftijdsgroepen komen naar de stad en ook ten aanzien van de herkomst zijn er geen grote verschillen waarneembaar die mogelijke verschillen in uitgaven zouden verantwoorden. De waardering voor de stad is ook niet afgenomen en dezelfde activiteiten worden ondernomen. De economische crisis lijkt dus verantwoordelijk voor het lagere bestedingspatroon, met name in de winkels in de stad.

3.7 Samenvatting

In deze slotparagraaf maken we een opsomming van de belangrijkste uitkomsten. Het is niet mogelijk om elke dagrecreant over één kam te scheren, maar het geeft wel een beeld van de bezoekers van de stad Groningen. De dagrecreant:

- is woonachtig in het noorden (met name Groningen);
- heeft als hoogst genoten opleiding mbo, hbo of universiteit afgerond;
- komt samen met zijn/haar partner, zonder kinderen;
- heeft een gemiddelde leeftijd van 43;
- komt naar Groningen om te winkelen of voor de architectuur/historische binnenstad;
- bezoekt Groningen een paar keer per jaar en blijft tussen de 4 en 6 uur;
- is door een eerder bezoek aan de stad op het idee gekomen om nogmaals Groningen te bezoeken;
- maakt graag een stadswandeling;
- is erg tevreden over het winkelaanbod, de sfeer/ambiance, de horeca en de bereikbaarheid;
- geeft in totaal € 37,80 per dag per persoon, met name aan winkels uit.

4 Verbleefstoerisme

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de uitkomsten van het onderzoek dat onder verblijfstoeristen in Groningen is uitgevoerd. Waar de dagrecreanten voor een dagje de stad bezoeken en daarna weer teruggaan naar hun eigen huis of hun verblijfsaccommodatie buiten de stad, koppelen verblijfstoeristen hun bezoek aan Groningen aan minimaal één overnachting in de stad. Ook als men bij familie of vrienden in de stad verblijft worden de bezoekers tot de verblijfstoeristen gerekend. De definitie van de verblijfstoerist is als volgt:

Een persoon die van buiten de stad Groningen de stad bezoekt met een toeristisch-recreatief motief en tevens overnacht in de stad.

Ruim een kwart van de respondenten (26%) koppelt het bezoek aan een overnachting in de stad. Dit is een toename ten opzichte van 2007 (21%). In dit hoofdstuk vergelijken we op onderdelen de uitkomsten met de eerdere onderzoeken uit 2007 en 2005. Hierbij moet echter wel de kanttekening geplaatst worden dat het absolute aantal van **166** enquêtes er toe leidt dat de uitkomsten van 2009 met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden.

In dit hoofdstuk komen de volgende aspecten achtereenvolgens aan de orde:

- herkomst;
- persoonlijke kenmerken;
- overnachting;
- kenmerken van het bezoek;
- activiteiten;
- waardering;
- bestedingen.

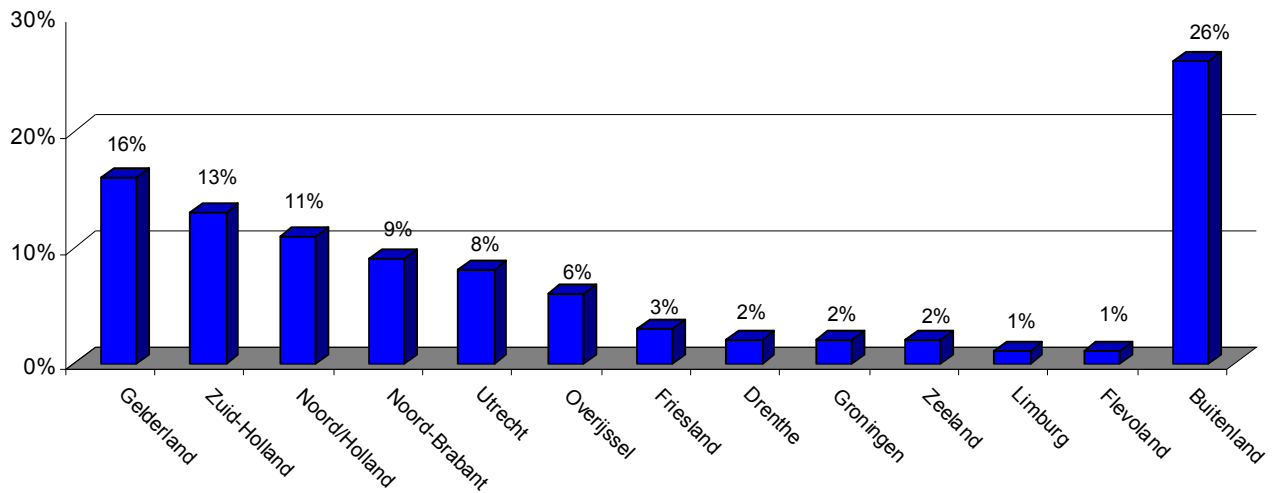

4.2 Herkomst

Meer dan een kwart van de verblijfstoeristen komt uit het buitenland. Dit aantal is de laatste jaren alleen maar toegenomen. Duitsland is daarbij het belangrijkste land van herkomst. Maar ook Engeland en België vormen belangrijke landen voor Groningen.

Er komen steeds minder verblijfstoeristen uit Groningen zelf. Van 11% in 2005 naar 3% in 2007 en nog maar 2% in 2009. Ook de herkomstprovincies Friesland en Drenthe laten een daling van een paar procent zien. Het is opvallend dat er beduidend minder verblijfstoeristen uit de provincie Limburg komen. Samen met Flevoland is Limburg een van de minst genoemde herkomstgebieden.

Gelderland was in 2005 nog de vierde provincie die genoemd werd als herkomstgebied (9%). In 2009 wordt deze provincie het vaakst genoemd (16%). Hoewel er in 2009 iets minder bezoekers uit Zuid- en Noord-Holland komen uit deze twee provincies samen nog wel de meeste toeristen.

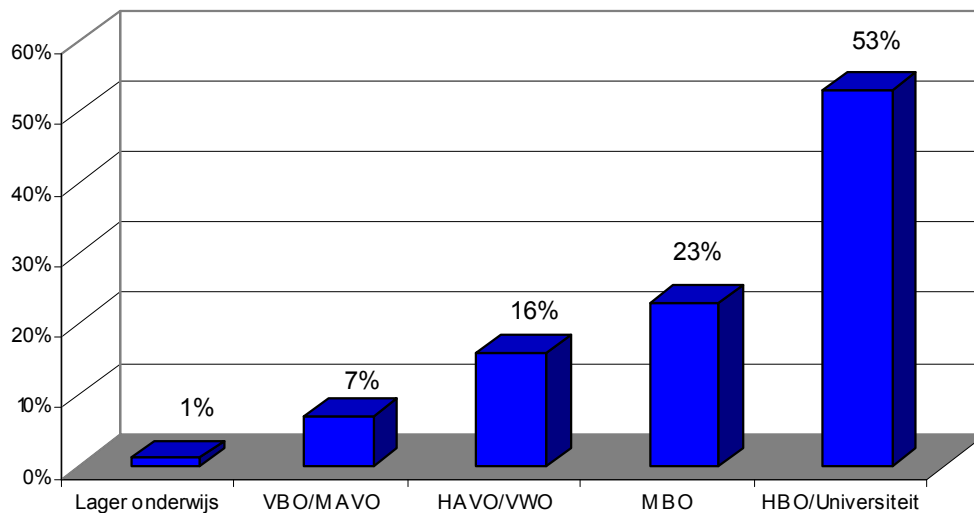
Figuur 4.1: Herkomst verblijfsstoeristen

4.3 Persoonlijke kenmerken

In deze paragraaf beschrijven we de persoonlijke kenmerken, zoals opleiding, inkomen, groepssamenstelling en groepsgrootte en leeftijd van de verblijfsstoeristen.

Opleiding

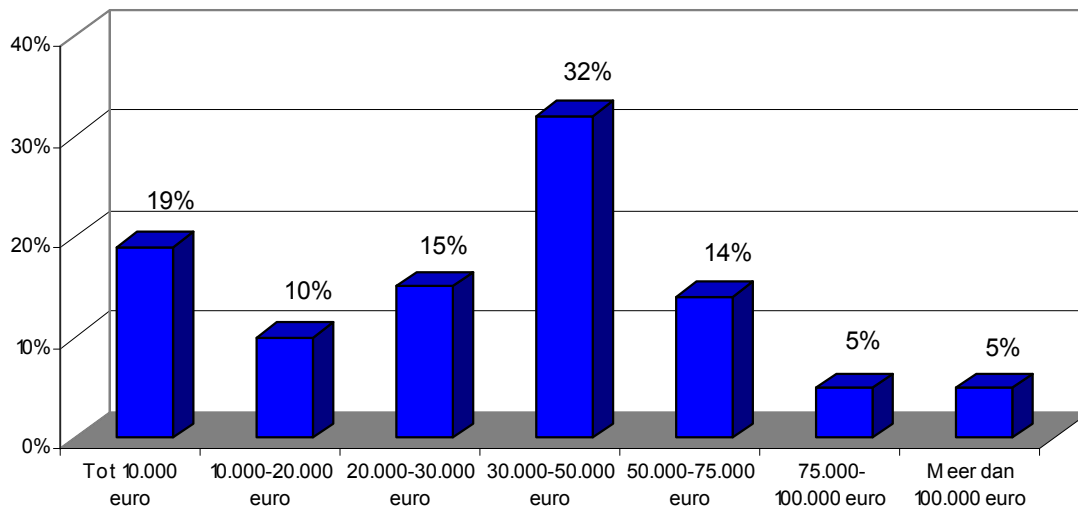
De verblijfsstoeristen in Groningen zijn gemiddeld hoog opgeleid. Meer dan de helft heeft een hbo opleiding afgerond en/of de universiteit. In 2007 gaf 59% aan hbo/universiteit als hoogst genoten opleiding te hebben.

Figuur 4.2: Opleidingsniveau verblijfsstoeristen

Inkomen

Drie op de tien verblijfsstoeristen heeft geen antwoord gegeven op de vraag hoeveel het bruto inkomen van het gehele huishouden is. Die personen hebben we buiten beschouwing gelaten. De onderlinge verhoudingen zijn ongeveer gelijk aan 2007 gebleven. Een kleine verschuiving is waar te nemen; de inkomenscategorie tussen de € 30.000 en € 50.000 is met 4% van de bezoekers gestegen terwijl de categorie daarboven (€ 50.000 - € 75.000) met 3% is gedaald.

Figuur 4.3: Inkomensverdeling verblijfstoeristen

Groepssamenstelling en groeps grootte

In de meeste gevallen komen verblijfstoeristen in de samenstelling van een tweepersoonshuishouden naar de stad. Daarnaast zien we dat een kwart van de verblijfstoeristen in gezelschap van vrienden de stad bezoekt. Dit komt overeen met het beeld van twee jaar geleden. Wat ten opzichte van de meting uit 2007 opvalt, is dat het aandeel gezinnen met kinderen fors is toegenomen. Bedroeg dit aandeel in 2007 nog slechts 2% van het totaal, nu is dit gestegen naar 9%.

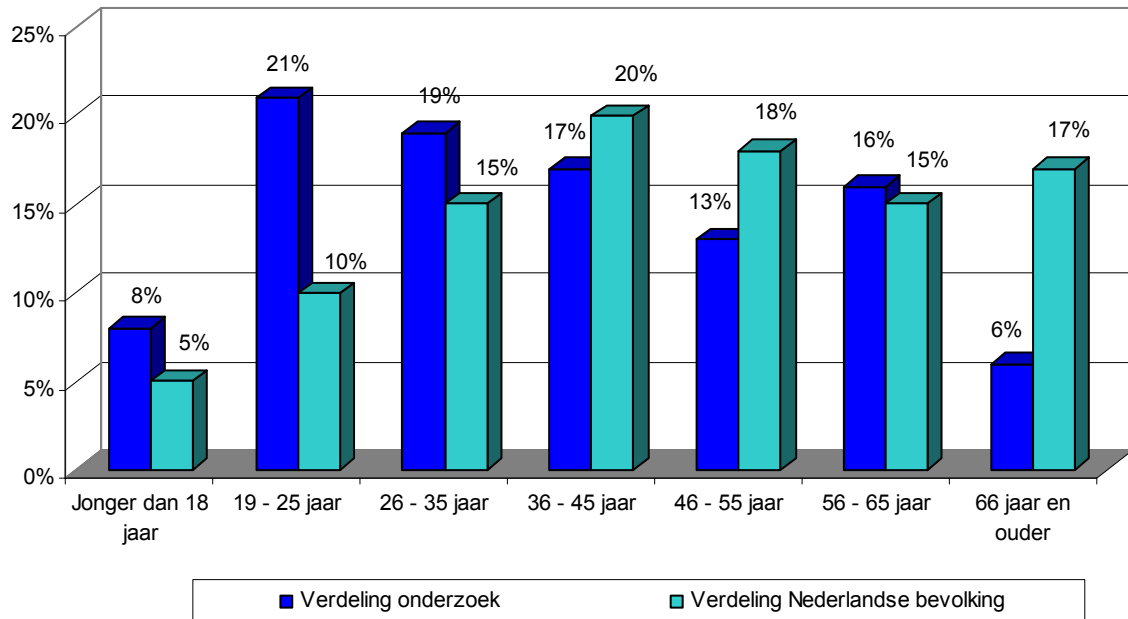
Tabel 4.1: Groepssamenstelling verblijfstoeristen

Groepssamenstelling	Percentage
Met partner / echtgeno(o)t(e) en zonder kind(eren)	42%
Met vrienden / kennissen	24%
Alleen	13%
Met partner / echtgeno(o)t(e) en met kind(eren)	9%
Met overige familie	9%
Met school / bedrijf / vereniging / etc.	2%
Alleen met kind(eren)	1%

De gemiddelde groeps grootte is 2,8 personen. Dat is een kleinere groeps grootte dan twee jaar geleden (3,2 personen). Kleine groepen zijn dan ook sterk vertegenwoordigd. Bijna driekwart komt in een gezelschap van 1 of 2 personen naar de stad. Voor 95% van de verblijfstoeristen geldt dat ze in een groep van maximaal 4 personen komen. In 2007 lag dit percentage op 90%.

Leeftijd

Ten opzichte van de Nederlandse bevolking is de groep tussen 19 en 25 jaar sterk oververtegenwoordigd. Dit komt overeen met de voorgaande jaren. De grootte van deze categorie is ten opzichte van 2007 niet veranderd terwijl de categorie jonger dan 18 jaar is gegroeid en de categorie tussen de 26 en 35 jaar, met een daling van 6%, een stuk kleiner is geworden. Daarnaast is er weer een toename te zien van de leeftijdscategorie tot en met 45 jaar en een afname van de groep tot en met 55 jaar. De categorieën met de twee oudste leeftijdsgroepen zijn ten opzichte van 2007 toegenomen. De gemiddelde leeftijd van de verblijfstoeristen is 40 jaar.

Figuur 4.4: Leeftijdscategorieën verblijfstoeristen / Nederlandse bevolking

4.4 Overnachting

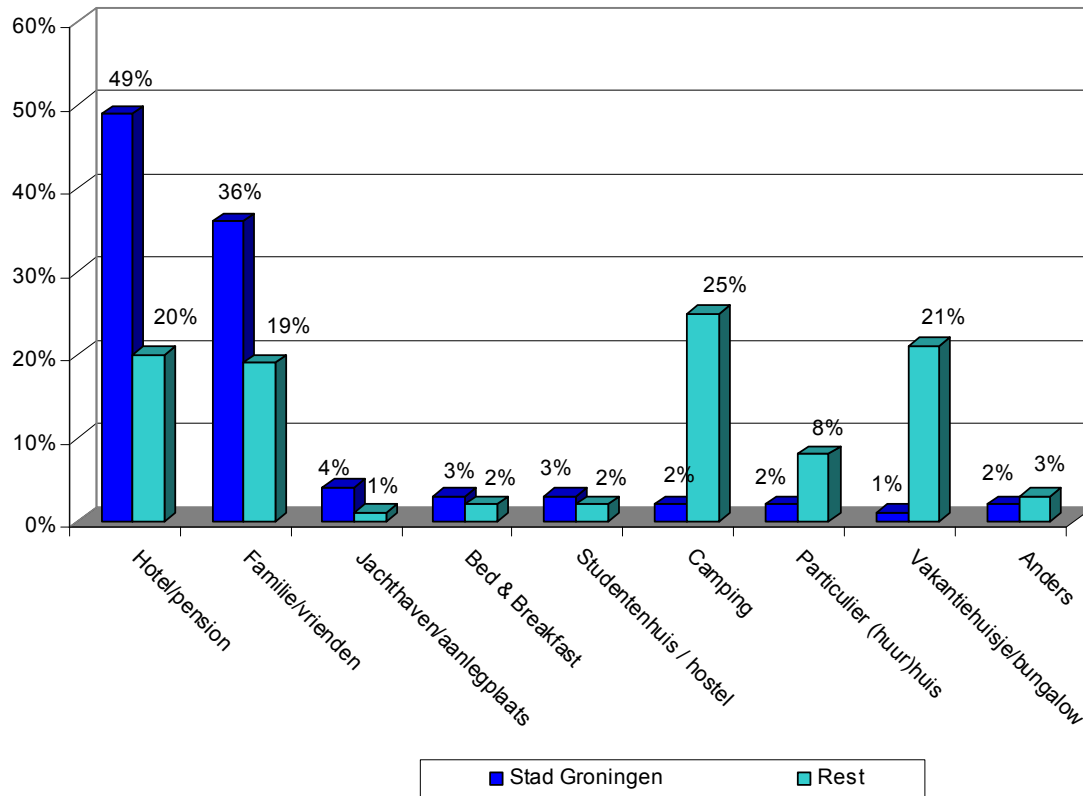
In deze paragraaf laten wij de verschillen zien tussen de verblijfstoeristen die in de stad Groningen hebben overnacht en de toeristen die in een accommodatie buiten de stad verblijven. Daarnaast is er aan de verblijfstoeristen gevraagd naar de soort accommodatie en hoe ze deze waarderen en hoe lang hun verblijf is.

Soort verblijfsaccommodatie: stad Groningen vs. rest

Bijna de helft van de verblijfstoeristen, die in de stad Groningen heeft overnacht, heeft geslapen in een hotel/pension. Dit is vrijwel onveranderd ten opzichte van 2007 (50%). Daarnaast heeft ruim een derde bij familie/vrienden geslapen. Ook dit aandeel is gelijk aan 2007. Het aandeel dat op een camping overnacht is gedaald van zes naar twee procent. Nieuwe categorieën die dit jaar zijn genoemd zijn de Bed & Breakfast overnachtingen en de overnachtingen in een studentenhuus/hostel.

Als wij de rest van de bezoekers bekijken die niet op het thuisadres hebben geslapen, zien wij dat de meeste mensen (26%) op een camping hebben geslapen. In 2007 was het overnachten bij familie/vrienden het populairst (25%) gevolgd door hotelovernachtingen (24%). Deze twee vormen van overnachting zijn in 2009 minder gebruikt. Het overnachten in een vakantiehuisje of bungalow is licht gedaald terwijl het verblijf in een particulier (huur)huis iets is toegenomen ten opzichte van 2007. In deze groep zitten dus alle bezoekers van de stad Groningen die niet in de stad en niet op hun thuisadres overnacht hebben.

Toeristen die in de stad Groningen overnachten maken van andere accommodatievormen gebruik dan de toeristen die buiten de stad verblijven. In de stad zijn het vooral de hotels en pensions waarvan men gebruik maakt terwijl buiten de stad de camping en het vakantiehuisje vaker worden aangedaan.

Figuur 4.5: Verdeling over verblijfsaccommodaties

Verblijfsduur per accommodatie in de stad Groningen

De verblijfsduur in de stad Groningen is vanaf 2003 steeds korter geworden. Was het in 2003 nog gemiddeld 3,6 dagen, in 2009 is de gemiddelde verblijfsduur 2,5 nachten. Onderstaande tabel laat het aantal nachten per verblijfsaccommodatie zien in de stad Groningen. In de tabel zijn naast het rapportcijfer de absolute aantallen getoond. Hoe meer verblijfstoeristen een opgave hebben gedaan, hoe representatiever dit cijfer. Het aantal overnachtingen in hotels en pensions is nagenoeg gelijk gebleven, de verblijfsduur bij familie en vrienden is het meeste afgenomen.

Tabel 4.2: Verblijfsduur per accommodatietype

	2009	2007	2005	2003
Familie / vrienden	2,8 (57)	3,4 (92)	2,9	3,4
Camping	2,5 (2)	2,5 (15)	6,0	6,0
Vakantiehuisje / bungalow	6,0 (1)	8,5 (2)	7,0	9,4
Hotel/pension	2,1 (81)	2,0 (132)	1,8	2,1
Particulier (huur)huis	5,7 (3)	2,8 (6)	-	-
Jachthaven	2,0 (6)	2,8 (12)	3,5	3,6
Anders	3,2 (11)	1,4 (5)	-	-
Totaal	2,5	2,6	2,8	3,6

Verblijfsduur per gebied

Tabel 4.3 laat de uitkomsten zien van de verblijfsduur in de andere provincies ten opzichte van de stad Groningen. We zagen eerder dat de gemiddelde verblijfsduur van de stad Groningen 2,5 nachten is. Deze relatief korte verblijfsduur wordt veroorzaakt door het grote aandeel overnachtingen in hotels en pensions in de stad Groningen. De verblijfsduur in een hotel of pension is nu eenmaal lager dan op een camping of in een bungalow. Overigens is ook het totaal gemiddelde van de verblijfsduur gedaald van 4,4 nachten in 2007 naar 4,0 in 2009.

Buiten de drie noordelijke provincies wordt gemiddeld 7,1 nachten verbleven. In 2007 was dit nog 10,2 nachten. In Drenthe is de verblijfsduur toegenomen en in de provincie Groningen is het ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van 2007.

Tabel 4.3: Verblijfsduur per regio

	Aantal nachten
Stad Groningen	2,5 (166)
Regio's buiten het noorden	7,1 (13)
Provincie Fryslân	5,6 (19)
Provincie Drenthe	7,4 (27)
Provincie Groningen (exclusief stad)	4,9 (70)
Gemiddeld totaal	4,0

Waardering verblijfsaccommodaties per gebied

Net als in 2007 is het gemiddelde rapportcijfer dat alle verblijfstoeristen samen geven voor de verblijfsaccommodatie een 8,0. De accommodaties in de stad hebben met een 8,1 een hogere waardering gekregen dan in 2007 (7,9). Bezoekers van de stad Groningen die, buiten de stad maar niet op hun thuisadres hebben geslapen, geven een lagere waardering dan in 2007 het geval was. Voor alle regio's daalde het rapportcijfer. Nu is een waardering van een 8 nog steeds een ruime voldoende; hetgeen aangeeft dat de verblijfstoeristen erg tevreden zijn over de verblijfsaccommodatie.

Tabel 4.4: Beoordeling verblijfsaccommodaties per regio

Regio	Rapportcijfer
Stad Groningen	8,1 (146)
Overige regio's	8,0 (14)
Provincie Fryslân	8,0 (18)
Provincie Drenthe	8,0 (26)
Provincie Groningen (exclusief stad)	7,8 (61)
Gemiddeld totaal	8,0

Waardering verblijfsaccommodatie stad Groningen

Gemiddeld krijgen de accommodaties in de stad Groningen van de bezoekers een 8 op het rapport. De cijfers die gegeven worden variëren van een 7,3 voor de camping tot een 9,5 voor het particulier (huur)huis. Hierbij moet aangetekend worden dat deze accommodaties maar in een aantal gevallen wordt gewaardeerd. De jachthaven wordt met een 9,3 hoog gewaardeerd. In 2007 was dit een 8,5, toen het hoogste cijfer. De twee grootste groepen, overnachtingen in hotel en pension en bij familie of vrienden, wegen uiteraard het zwaarst. De bezoekers waarde- ren het hotel of pension met een 7,7 terwijl het verblijf bij familie of vrienden een 8,5 krijgt.

Tabel 4.5: Waardering verblijfsaccommodaties in de stad Groningen

Accommodatie	Rapportcijfer
Particulier (huur)huis	9,5 (2)
Jachthaven	9,3 (6)
Familie / vrienden	8,5 (55)
Hotel/pension	7,7 (67)
Camping	7,3 (3)
Overig	7,8 (12)
Gemiddeld totaal	8,1

4.5 Kenmerken van het bezoek

In deze paragraaf beschrijven we achtereenvolgens het bezoekmotief, de bezoekfrequentie en de informatiebron.

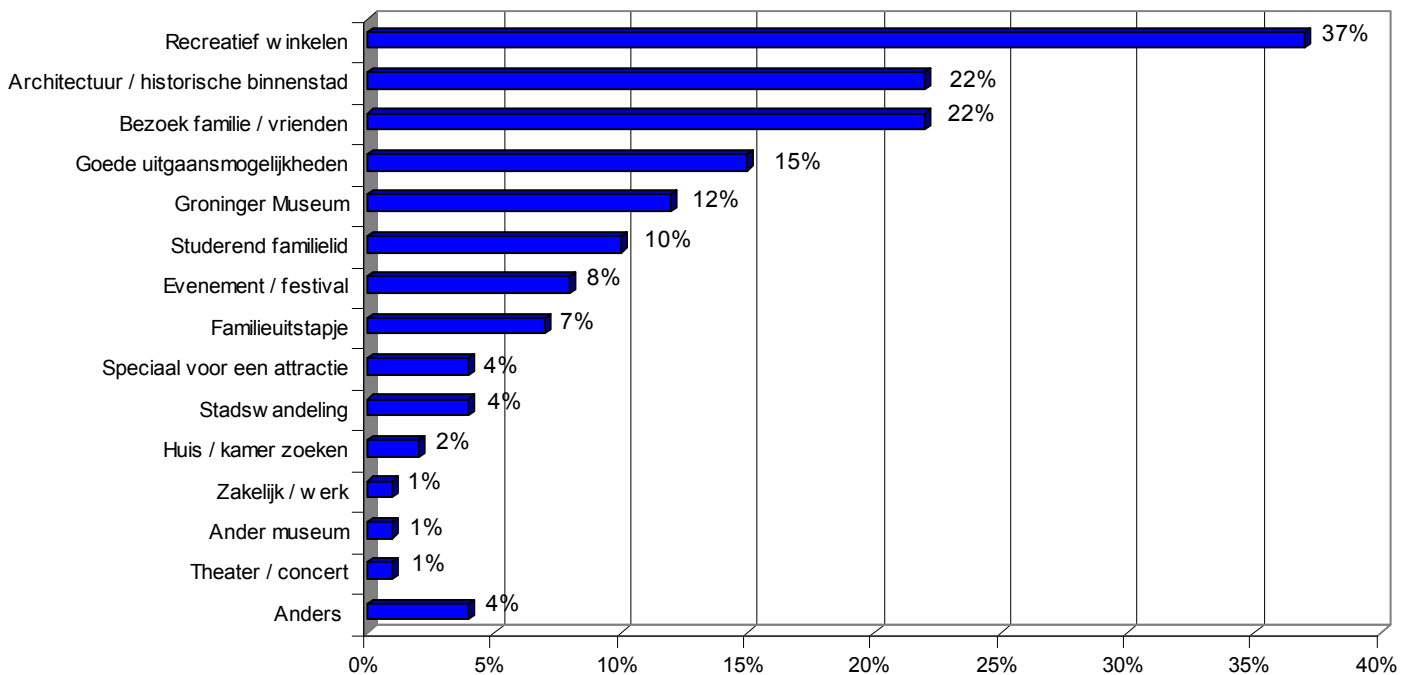
Bezoekmotief

De meest genoemde reden om Groningen te bezoeken is, net als bij de dagrecreanten, het recreatief winkelen. Ten opzichte van 2007 is dit bezoekersmotief zelfs vaker genoemd. Het Groninger Museum wordt minder vaak genoemd (in 2007 was dit 14%) en ook de architectuur / historische binnenstad krijgt minder stemmen. In 2007 ging een kwart van de verblijfstoeristen om deze reden naar de stad.

Het bezoeken van een studierend familielid is een vaker voorkomend motief dan in 2007. Een evenement of festival wordt beduidend vaker genoemd, in 2007 kwam 2% om deze reden naar de stad Groningen, in 2009 is dit 8%. Het maken van een stadswandeling wordt dit jaar door 4% van de verblijfstoeristen genoemd als reden om een bezoek te brengen aan de stad. Voorheen werd deze reden niet zo veelvuldig genoemd.

De drie motieven: recreatief winkelen, architectuur / historische binnenstad en een bezoek aan familie / vrienden zijn onveranderd de meest genoemde redenen (ruim 80%) om een bezoek aan de stad Groningen te brengen.

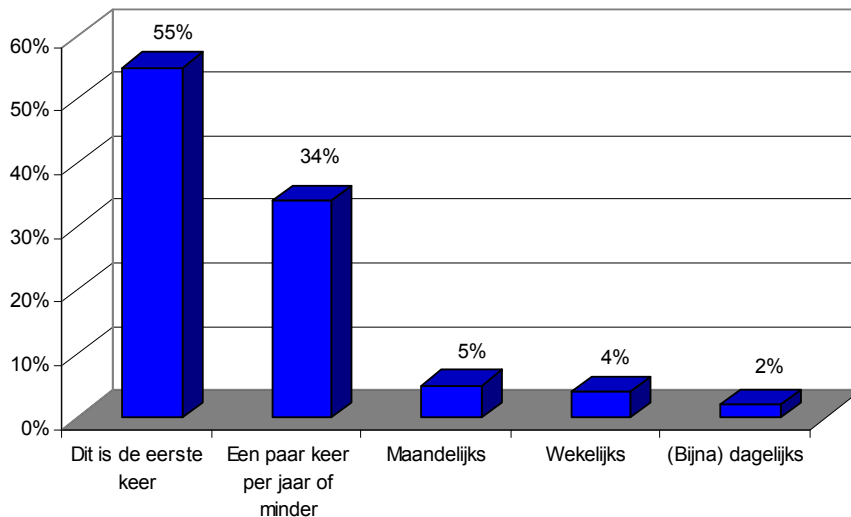
Men kon meerdere antwoorden geven waardoor de percentages in het figuur niet optellen tot 100%.

Figuur 4.6: Bezoekmotieven verblijfstoeristen

Bezoekfrequentie

Er zijn meer 'eerste keer bezoekers' dan in 2007. In 2009 is meer dan de helft (55%) van de verblijfstoeristen voor de eerste keer in de stad Groningen. In 2007 was het 38%. De bezoekers die een paar keer per jaar of minder komen zijn ten opzichte van 2007 minder geworden. Ook maandelijkse bezoeken zijn minder geworden. Wel geeft meer dan de helft van de bezoekers die voor de eerste keer in Groningen is, aan dat er zeker nog een bezoek zal gaan komen. Een grote groep van 42% twijfelt nog over een vervolgbezoek. Slechts 1% van de verblijfstoeristen die voor de eerste keer in Groningen was, laat het bij dit ene bezoek.

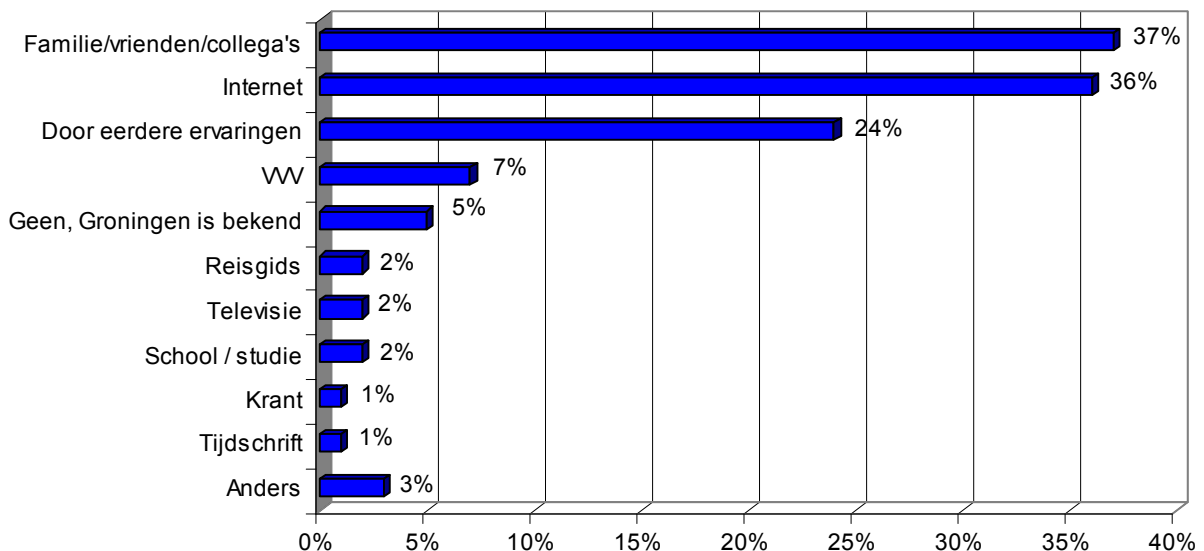

Figuur 4.7: Bezoekfrequentie verblijfstoeristen

Informatiebron

De top drie van informatiebronnen is ook in 2009 niet gewijzigd. Wel is het internet een steeds belangrijkere bron geworden. In 2007 werd het internet door 28% genoemd, in 2009 gaf maar liefst 36% aan dat ze via het internet aan informatie over de stad Groningen zijn gekomen. Daarnaast blijft de informatie die men hoort van familie, vrienden en collega's van groot belang bij het maken van de beslissing om naar Groningen te komen. Wij mogen aannemen dat de bekendheid met Groningen ten opzichte van 2007 groter is geworden, 5% geeft aan dat Groningen al bekend was, terwijl dat in 2007 geen enkele keer werd genoemd.

De percentages in onderstaande figuur tellen niet op tot 100%, omdat men meerdere antwoorden kon geven.

Figuur 4.8: Informatiebronnen verblijfstoeristen

Net als in de andere jaren komen weinig verblijfstoeristen op het idee om naar Groningen te komen via een reisgids, televisie, tijdschrift of krant.

4.6 Activiteiten

Naast het winkelen en horecabezoek dat erg populair is in Groningen, hebben wij de verblijfstoeristen ook gevraagd of zij nog specifieke attracties bezoeken of specifieke activiteiten ondernemen in de stad. Hieruit blijkt dat met name het maken van een stadswandeling populair is. Bijna de helft van de verblijfstoeristen maakt een stadswandeling. Iets meer dan een kwart geeft aan de Martinitorren te beklimmen of naar het Groninger Museum te gaan. Een rondvaart door de grachten lijkt aan populariteit te hebben toegenomen onder de verblijfstoeristen ten opzichte van 2007.

4.7 Waardering

De aspecten van de stad Groningen krijgen van de verblijfstoeristen mooie cijfers, van ruime voldoende tot zeer goed. Daar waar in 2005 en 2007 de sfeer/ambiance bovenaan stond is dat in 2009 het winkelaanbod. De verblijfstoeristen waarderen het winkelaanbod met een 8,4. Dit is 0,3 punt hoger dan in 2007. Ook de horeca krijgt een hoger cijfer (+ 0,3) en stijgt daarmee van de derde naar de tweede plaats. Op de derde plaats komt het aspect sfeer/ambiance. Overigens is de waardering voor de sfeer/ambiance nog steeds zeer goed en krijgt het eenzelfde cijfer als in 2007 (8,2).

Ten opzichte van de dagrecreanten zijn er geen grote verschillen in de waardering op te merken. Wel zien we dat het parkeren beter gewaardeerd wordt door de dagrecreanten. Zij geven een 7,1 als gemiddeld rapportcijfer, de verblijfstoeristen een 6,4.

Net als vorig jaar zien we dat er ook een duidelijk verschil is in waardering tussen bezoekers uit Nederland en Duitse bezoekers aan de stad. Alle aspecten worden door de Duitse bezoeker minder beoordeeld dan door de Nederlandse gast. Het winkelaanbod scoort onder Duitsers een 7,6, terwijl het parkeren wordt gewaardeerd met een 5,9.

De overgrote meerderheid (83%) heeft geen aanvullende wensen met betrekking tot Groningen. Verbeterpunten die dan toch genoemd worden, hebben betrekking op:

- parkeergelegenheid (meer, ruimer, goedkoper, invaliden);
- bewegwijzering;
- onderhoud straten;
- aanbod/diversiteit winkels en horeca;
- meer vermaak / activiteiten.

Tabel 4.6: Waardering aspecten van de stad Groningen

Aspect	2009	2007	2005
Winkelaanbod	8,4	8,1	8,2
Horeca	8,3	8,0	8,1
Sfeer/ambiance	8,2	8,2	8,3
Aanbod toeristische attracties	7,8	7,5	7,5
Bereikbaarheid	7,7	7,7	7,6
Sociale veiligheid	7,6	7,7	7,7
Bewegwijzering/overzichtelijkheid	7,5	7,4	7,4
Aanbod verblijfsaccommodaties	7,4	7,3	7,3
Schone straten/gebouwen	7,3	7,4	7,5
Verkeersveiligheid	7,1	6,9	7,1
Parkeren	6,4	6,4	6,0

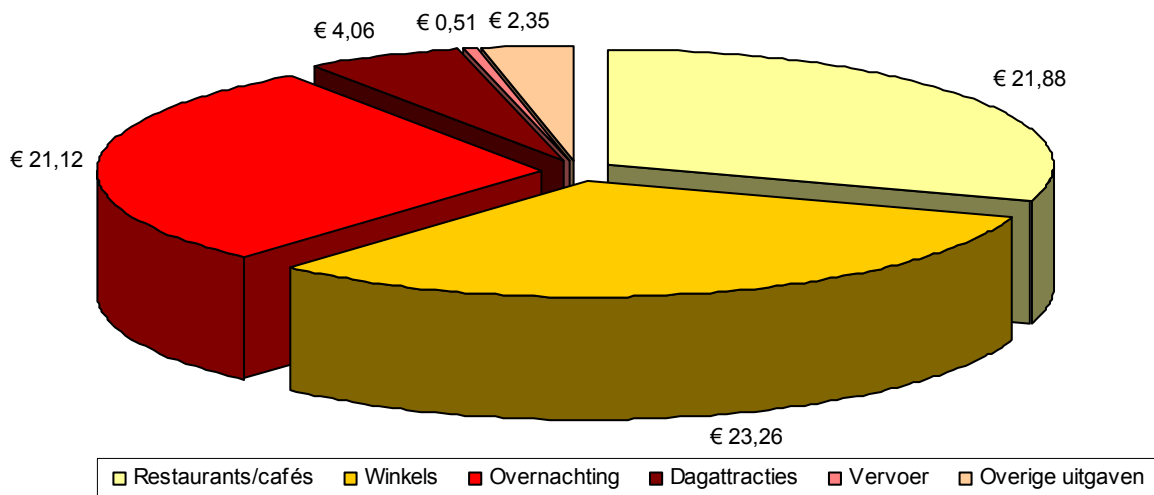
Het algehele oordeel voor de stad Groningen is een **8,1**. Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2005 en 2007, toen in beide gevallen een 8,0 werd gegeven. Ook hier valt weer op dat de Duitse bezoeker kritischer is. De Duitse gast beoordeelt een bezoek aan Groningen met een 7,8.

4.8 Bestedingen

De gemiddelde besteding van verblijfstoeristen bedraagt **€ 73,18** per persoon, per dag. De gemiddelde dagbesteding van de dagrecreanten is € 37,80. Uiteraard wordt een deel van het verschil verklaard door de uitgaven aan overnachting. Daarnaast geven verblijfstoeristen ook meer geld uit aan horeca dan dagrecreanten.

De verblijfstoeristen geven het meeste geld uit aan de winkels in de binnenstad (€ 23,26), restaurants/café's (€ 21,88) en aan de overnachting (€ 21,12). In de bestedingen hebben we tot nu toe een stijgende lijn gezien, van € 57,81 in 2003 tot € 73,84 per persoon in 2007. In 2009 zien we deze stijgende ontwikkeling stagneren en zelfs de gemiddelde besteding licht teruglopen.

Het effect van de crisis is ook onder de verblijfstoeristen, hoewel minder groot dan onder dagrecreanten, merkbaar. Op een aantal fronten is minder geld uitgegeven. De grootste daling is te zien in het bedrag dat in winkels wordt uitgegeven. De uitgaven aan restaurants en café's liggen op ongeveer hetzelfde niveau als twee jaar geleden. Opvallend is dat de gemiddelde besteding aan overnachting is toegenomen ten opzichte van 2007.

Figuur 4.9: Bestedingen verblijfstoeristen

4.9 Samenvatting

Om een goed beeld te krijgen van de verblijfstoerist is een overzicht gegeven van de belangrijkste kenmerken. De verblijfstoerist:

- woont in Gelderland, Noord- en Zuid-Holland of het buitenland;
- heeft een hbo-opleiding of universitaire opleiding afgerond;
- verdient tussen de € 30.000,00 en € 50.000,00;
- komt samen met zijn/haar partner en neemt geen kinderen mee;
- is jonger dan 45 jaar;
- komt naar de stad Groningen om te winkelen, voor de architectuur/historische binnenstad en/of voor familie/vrienden;
- is dankzij familie/vrienden, door eerdere ervaringen en/of dankzij het internet op het idee gekomen om naar de stad te komen;
- maakt een stadswandeling;
- is het meest tevreden over het winkelaanbod, de horeca en de sfeer/ambiance;
- geeft gemiddeld € 73,18 per persoon per dag uit.

5 Economisch effect

5.1 Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken zagen we de uitkomsten van de dagrecreanten en de verblijfstoeristen en hebben we tevens de bestedingen per persoon per dag uitgerekend. Om te kijken wat het economische effect op de stad Groningen is, gebruiken we daarnaast ook andere relevante informatie, verkregen van de gemeente Groningen. Met de uitkomsten en de informatie van de gemeente kan bepaald worden wat voor sociaaleconomische impuls het toerisme op Groningen heeft.

Met het economische effect wordt bepaald welke acties gebruikt kunnen worden om het beleid te formuleren dat gericht is op (een combinatie van) de volgende acties:

- verhogen bezoekersaantal;
- verlengen verblijfsduur;
- verhogen bestedingen per dag.

5.2 Werkwijze

We maken onderscheid tussen de dagrecreanten en de verblijfstoeristen. Met betrekking tot de verblijfstoeristen worden drie kernvariabelen gehanteerd:

- het totaal aantal verblijfstoeristen;
- de gemiddelde verblijfsduur;
- de gemiddelde bestedingen.

Het economisch effect van de verblijfstoeristen berekenen we als volgt:

$$\text{ECONOMISCH EFFECT} = \text{BEZOEKERSAANTAL} \times \text{VERBLIJFSDUUR} \times \text{GEMIDDELDE BESTEDINGEN}$$

Voor de dagrecreanten maken we gebruik van de volgende variabelen:

- het totaal aantal dagrecreanten;
- de bezoekfrequentie (aantal bezoeken per jaar);
- de gemiddelde bestedingen.

Het economische effect van de dagrecreanten berekenen we als volgt:

$$\text{ECONOMISCH EFFECT} = \text{BEZOEKERSAANTAL} \times \text{BEZOEKFREQUENTIE} \times \text{GEMIDDELDE BESTEDINGEN}$$

Om het totaal aantal bezoekers aan de stad te bepalen, wordt gebruikt gemaakt van gegevens van Continue Vakantie Onderzoek (CVO). Met behulp van een vast onderzoekspanel (vier metingen per jaar) wordt het aantal toeristische bezoekers aan Groningen berekend. Aan hen wordt gevraagd welke steden zij bezocht hebben en hoe vaak. Vervolgens kan op basis van gegevens van de gemeente Groningen en van de hotelsector zelf berekend worden hoeveel van deze bezoekers verblijfstoerist is.

Via deze methode worden de volgende aantallen berekend:

Tabel 5.1: Verdeling bezoekers

	<i>aantal</i>	<i>%</i>
Aantal verblijfstoeristen	133.000	8%
Aantal dagrecreanten	1.555.000	92%
Totaal	1.688.000	100%

De verdeling tussen de verblijfstoeristen en de dagrecreanten komt niet overeen met de verdeling zoals we die in de TROM gezien hebben. Dit is verklaarbaar doordat in de TROM de bezoekers die bij vrienden en/of familie hebben overnacht ook tot de verblijfstoeristen zijn gerekend. Bij de overnachtingcijfers van de gemeente (DIA Groningen) is dit niet het geval. Deze cijfers hebben alleen betrekking op overnachtingen in hotels, op campings en in de jachthaven. Om de resultaten te kunnen vergelijken met de voorgaande jaren is voor dezelfde methodiek gekozen.

5.3 Resultaten: economisch effect

Verblijfstoeristen:

De volgende gegevens van de verblijfstoeristen zijn bekend:

- Totaal aantal verblijfstoeristen: 133.000
- Gemiddelde verblijfsduur: 2,5 nachten
- Gemiddelde bestedingen: € 52,06 per persoon per dag
- Gemiddelde besteding aan overnachting: € 21,12 per persoon per dag

Tabel 5.2: Economisch effect van verblijfstoerisme voor Groningen

	Aantal bezoekers	Gemiddelde verblijfsduur	Bestedingen p.p.p.d.	TOTAAL
Dagelijkse bestedingen	133.000	2,5 nachten	€ 52,06	€ 17.309.950
Bestedingen overnachtingen	133.000	2,5 nachten	€ 21,12	€ 7.022.400
TOTAAL: BESTEDINGEN 2007				€ 24.332.350

Dagrecreanten:

De volgende gegevens van de dagrecreanten zijn bekend:

- Aantal dagrecreanten: $1.688.000^1 - 133.000 = 1.555.000$
- Bezoekfrequentie: 2,9 keer per jaar²
- Gemiddelde bestedingen: € 37,80 per persoon per dag

Tabel 5.3: Economisch effect van dagrecreanten voor Groningen

	Aantal dagbezoekers	Bezoekfrequentie	Bestedingen p.p.p.d.	TOTAAL
	1.555.000	2,9	€ 37,80	€ 170.459.100
TOTAAL: BESTEDINGEN PER JAAR				€ 170.459.100

¹ Continue Vakantie Onderzoek 2009

² Continue Vakantie Onderzoek 2009

Het economische effect berekenen we door de totale uitgaven van de verblijfstoeristen en dagrecreanten bij elkaar op te tellen:

Economisch effect toerisme voor Groningen in 2009: € 194.791.450

5.4 Economisch effect per sector

De bestedingen kunnen ook per sector worden berekend. De volgende sectoren worden hierbij onderscheiden:

- toeristische sector – direct (dagattracties en overige recreatie);
- horeca:
 - restaurants/cafés;
 - overnachting;
- middenstand;
- vervoer in de stad;
- overig.

Tabel 5.4: Economisch effect per sector

	<i>Dagrecreatie</i>	<i>Verblijfstoerisme</i>	<i>Totaal</i>
Toeristische sector	€ 1.459.941	€ 10.227.546	€ 11.687.487
Horeca			
- Restaurants/cafés	€ 7.299.705	€ 51.137.730	€ 58.437.435
- Overnachting	-	€ 49.433.139	€ 49.433.139
Middenstand	€ 13.869.440	€ 54.546.912	€ 68.416.352
Vervoer in de stad	€ 486.647	€ 1.704.591	€ 2.191.238
Overig	€ 1.216.618	€ 5.113.773	€ 6.330.391
Totaal	€ 24.332.350	€ 170.459.100	€ 194.791.450

5.5 Vergelijking 2007

Ten opzichte van 2007 zien we een stijging in zowel het aantal verblijfstoeristen als het aantal dagrecreanten. Daar staat echter tegenover dat zowel de verblijfsduur van verblijfstoeristen als de bezoekfrequentie van dagrecreanten is gedaald ten opzichte van 2 jaar geleden. Het resultaat is dat de economische spinoff van verblijfstoerisme licht is gestegen ten opzichte van 2007, maar dat het economisch effect van dagrecreatie in Groningen toch flink is gedaald, als gevolg van met de lagere gemiddelde bestedingen en de lagere bezoekfrequentie.

Tabel 5.5: Vergelijking economisch effect van verblijfstoeristen voor Groningen

	Aantal verblijfstoeristen	Verblijfsduur	Bestedingen p.p.p.d.	TOTAAL
2009	133.000	2,5	€ 73,18	€ 24.332.350
2007	120.000	2,6	€ 73,84	€ 23.038.080
Vershil	+ 13.000	- 0,1	- € 0,66	+ € 1.294.270

Tabel 5.6: Vergelijking economisch effect van dagrecreanten voor Groningen

	Aantal dagbezoekers	Bezoek- frequentie	Bestedingen p.p.p.d.	TOTAAL
2009	1.555.000	2,9	€ 37,80	€ 170.459.100
2007	1.521.000	3,1	€ 43,09	€ 203.173.659
Vershil	+ 34.000	- 0,2	- € 5,29	- € 32.741.559

Het totale economische effect in 2009 is **€ 194.791.450**. Dat is een daling ten opzichte van 2007, toen de totale uitgaven € 226.211.739 bedroegen. In 2005 was het totale economische effect zelfs nog hoger, namelijk € 260.074.079. De belangrijkste oorzaak van de dalende trend vormen de lagere uitgaven van de dagrecreanten.

6 Conclusies

Het profiel van de gemiddelde bezoeker die de stad Groningen bezoekt is sinds de nulmeting op kleine onderdelen gewijzigd. Wat min of meer hetzelfde is gebleven is het hoge opleidingsniveau, de samenstelling van de groep (met partner, zonder kinderen) en de gemiddelde leeftijd. Groningen trekt steeds meer buitenlanders aan; de meesten komen uit Duitsland maar dit jaar was er ook een aanzienlijk deel afkomstig uit België. Daarnaast zien we dat het aandeel van bezoekers uit Noord-Nederland afneemt en uit andere regio's toeneemt.

Gezinnen met kinderen weten de weg nu ook te vinden

Ten opzichte van twee jaar geleden zien we zowel onder verblijfstoeristen als onder dagrecreanten een flinke toename in het aandeel gezinnen dat met kinderen naar Groningen komt. Voor verblijfstoeristen ligt dit aandeel zelfs meer dan 4 keer hoger dan twee jaar terug! Voor het grootste deel gaat het om gezinnen met kinderen jonger dan 12 jaar, waarbij het aantal kinderen vaak 1 of 2 is.

Hierbij is het van belang om te beseffen dat gezinnen met kinderen bij een bezoek aan de stad andere wensen hebben dan de tweepersoonshuishoudens die nog altijd de belangrijkste doelgroep vormen voor Groningen. Zo zien we bijvoorbeeld dat voor gezinnen het Stripmuseum een belangrijkere rol inneemt als bezoekmotief. Ook zien we dat deze doelgroep wat meer op zoek is naar doe-dingen. Zo is het beklimmen van de Martinitoren en het maken van een rondvaart door de grachten onder gezinnen met kinderen populairder dan gemiddeld. Ook zien we dat deze groep kritischer is dan de gemiddelde bezoeker. De waardering voor verschillende aspecten van de stad, zoals de bereikbaarheid, het winkelaanbod en de horeca, ligt lager dan gemiddeld.

Kort maar goed

De gemiddelde verblijfsduur van een bezoek aan de stad Groningen is al een aantal jaren aan het teruglopen. Dit is een ontwikkeling die ook landelijk te zien is. In 2008 is de gemiddelde verblijfsduur van een binnenlandse korte vakantie 2,14 nachten, in 2006 en 2007 was dit 2,2 nachten³. Men gaat wel steeds vaker op vakantie, het 'weekendje weg' is erg populair. In de stad Groningen is de gemiddelde verblijfsduur vanaf 2002 teruggelopen van 3,6 nachten naar 2,5 nachten in 2009. De verblijfsduur in hotels, de belangrijkste verblijfsvorm in Groningen, is overigens niet gedaald, maar zelfs licht gestegen. Met name het verblijf bij familie en vrienden is van kortere duur.

De verblijfsaccommodaties in de stad worden al jaren goed gewaardeerd. In de afgelopen TROM onderzoeken ligt het gemiddelde cijfer zo rond een 8. De waardering voor de hotelaccommodaties ligt daar iets onder maar krijgt wel een dikke 7 (met uitzondering van de nulmeting toen de hotels met een 8,4 werden gewaardeerd). Het verblijf in de jachthaven wordt bovengemiddeld gewaardeerd en ook het verblijf bij familie en vrienden krijgt een hoog rapportcijfer.

³ Trendrapport Toerisme, recreatie en vrije tijd 2007/2008/2009, NRIT

Groningen voldoet aan verwachting

Een bezoek aan Groningen voldoet aan de verwachting die de bezoekers hebben. Wij vergelijken de motieven om naar Groningen te gaan met de waardering die daarvoor wordt gegeven. Het blijkt dat de belangrijkste bezoekersmotieven, zowel voor dag- als verblijfsrecreanten, voldoen aan de verwachtingen. Het recreatief winkelen, de historische binnenstad en de uitgaansmogelijkheden zijn motieven die relatief vaak worden genoemd en door de bezoekers zeer hoog worden gewaardeerd. Het aanbod van winkels en horeca staat bovenaan de lijst gevolgd door de sfeer/ambiance die grotendeels bepaald wordt door de historische binnenstad.

De overige aspecten van de binnenstad worden goed gewaardeerd. Het parkeren en de verkeersveiligheid staan sinds de nulmeting onderaan de cijferlijst maar worden wel met een voldoende gewaardeerd. Het parkeren in de stad is er de laatste jaren op vooruitgegaan. Met name de waardering door de dagrecreanten laat een behoorlijke stijging zien; van een 6,5 in 2005 naar een 7,1 in 2009. De verkeersveiligheid is in de beleving van de bezoekers niet veranderd. De gasten die een aantal dagen in de stad verblijven, kijken, blijkbaar meer dan de dagrecreant, met een kritisch oog naar de netheid op straat. Het cijfer dat door de verblijfsrecreanten voor dit aspect wordt gegeven is de laatste jaren gedaald.

Invloed recessie op bestedingen

De uitgaven van de dagrecreanten aan de stad Groningen zijn in 2009 beduidend lager dan in 2007. In de jaren vanaf de nulmeting zat er een stijging in de bestedingen. Het is aannemelijk dat de economische crisis debet is aan deze daling van meer dan 5 euro gemiddeld per persoon onder dagrecreanten. De middenstand lijkt hierdoor het meest getroffen. Er wordt met name in de winkels veel minder besteed maar ook de uitgaven in restaurants en cafés zijn lager. De gemiddelde bestedingen van verblijfstoeristen liggen ongeveer op hetzelfde peil als twee jaar geleden. Maar ook hier zien we dat de gemiddelde bestedingen in winkels is afgenomen. De iets hogere uitgaven aan overnachtingen compenseren in dit geval de daling enigszins.

Parkeren is verbeterd, maar blijft een aandachtspunt

Het parkeren in de stad Groningen blijft een aandachtspunt. Veel mensen komen nog steeds met de auto naar de stad en de waardering voor het op een goede (en goedkope) wijze parkeren ervan is voor verbetering vatbaar. We zien overigens dat onder dagrecreanten deze waardering in 2009 weer is toegenomen ten opzichte van de voorgaande metingen in 2005 en 2007. Wat dat betreft heeft Groningen de stijgende lijn te pakken (een 6,6 in 2005, een 6,9 in 2007 en een 7,1 in 2009). De verblijfstoeristen blijven echter steken bij een 6,4 als waardering voor het parkeren. Hiermee scoort dit aspect beduidend lager dan alle andere aspecten van de stad Groningen en blijft het ook ver achter bij de totale waardering voor een bezoek aan de stad (8,1).

Stadswandeling in opkomst

In 2009 geven bezoekers voor het eerst aan dat ze speciaal voor een stadswandeling naar Groningen komen. In de voorgaande jaren was de stadswandeling al wel een populaire activiteit zowel onder dagrecreanten als verblijfsrecreanten. Bij de VVV Informatiewinkel zijn gidsen verkrijgbaar met beschreven (thema) stadswandelingen voor individueel gebruik. Daarnaast zijn er in Groningen gidsen en bedrijfjes die, in groepsverband, stadswandelingen verzorgen. Er wordt blijkbaar gebruik van gemaakt want 4% van de bezoekers geeft aan speciaal voor een stadswandeling naar de stad Groningen te komen.

Toenemend belang van internet

Het belang van het internet in de keuze om een bezoek aan de stad Groningen te brengen, wordt steeds groter. Vooral voor de verblijfsrecreanten speelt internet een steeds grotere rol in het zoeken en boeken van verblijfsaccommodatie in de stad.

Zegt het voort!

Toch gaan nog steeds de meeste bezoekers af op ervaringen van familie en vrienden. Een aangenaam bezoek aan Groningen leidt tot meer bezoeken aan de stad zowel van nieuwe bezoekers als mensen die al vaker in de stad zijn geweest (herhalingsbezoek). De constatering dat er een stijgende lijn zit in het aantal 'eerste keer bezoekers' is dus gunstig te noemen. Zij zijn voor een groot deel afgegaan op ervaringen van anderen. Daarbij komt dat een aanzienlijk deel van deze bezoekers aangeeft zeker nog een keer te willen komen. Het is erg belangrijk dat de stad Groningen haar bezoekers gastvrij onthaalt en zorgt voor omstandigheden die een aangenaam verblijf mogelijk maken.

Groningen wordt steeds internationaler

We zagen de afgelopen metingen al een trend dat het buitenlands bezoek aan de stad toenam. Ook in 2009 zet deze stijgende lijn zich voort. Na de provincie Groningen vormt Duitsland nog steeds de belangrijkste basis voor dagrecreatief bezoek aan de stad. En ook als we naar het aandeel buitenlanders onder de verblijfstoeristen kijken, dan zien we een toename ten opzichte van de afgelopen metingen. In 2005 kwam 12% van de verblijfstoeristen uit het buitenland. In 2007 was dit gestegen tot 19%, en nu in 2009 ligt dit aandeel op 25% van de verblijfstoeristen. Ook hier zien we dat een groot aandeel wordt ingenomen door Duitsland. Maar landen als Engeland en België zijn belangrijke leveranciers als het gaat om verblijfstoeristen.

De inspanningen om Groningen ook buiten Nederland op de kaart te zetten, lijken hun vruchten af te werpen. Toch zal Groningen moeten blijven inspelen op deze internationale markt en zal dan ook in haar uitingen rekening moeten houden met bijvoorbeeld andere talen, zoals Engels en Duits. Dit geldt niet alleen voor promotiemateriaal (websites, folders, gidsen etc.), maar ook voor de uitingen in de stad zelf. Denk aan bijvoorbeeld bewegwijzering, menukaarten in restaurants of informatieborden. De buitenlandse gast aantrekken is één, inspelen op zijn wensen is twee!

Tot slot

De komende jaren staat de bouw van het Forum op de Grote Markt op de agenda. Dat betekent dat op en rondom het centrale plein van de stad bouwwerkzaamheden gaan plaatsvinden, die voor overlast kunnen zorgen voor de bezoekers aan de stad. Het is de komende jaren dan ook van groot belang dat bezoekers hier zo weinig mogelijk hinder van ondervinden. Dat er overlast zal plaatsvinden is onvermijdelijk, maar het is wel zaak om hier, samen met de ondernemers uit de binnenstad, op een creatieve manier mee om te gaan. Ook informatie speelt een hele belangrijke rol in dit proces. Informeer de bezoekers over de voortgang en de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de diverse binnenstadslocaties. Informeer de bezoekers ook over het uiteindelijke resultaat. Begrip begint immers bij goed geïnformeerd zijn.

Bijlage 1

Vragenlijst

10. Is dit bezoek aan Groningen voor u aanleiding om de stad nog eens te bezoeken?

- Ja
- Weet ik nog niet
- Nee, omdat.....

11. Welke activiteit heeft u vandaag ondernomen, of bent u van plan om vandaag te ondernemen? Wilt u een kruis zetten achter de (te) ondernemen activiteit(en)?

Activiteit		Activiteit	
Bezoek aan het Groninger Museum		Bezoek aan het Grafisch Museum	
Bezoek aan Martinatoren		Bezoek aan het Natuurmuseum	
Rondvaart door de gracht		Bezoek aan het Stripmuseum	
Stadswandeling		Anders, nl.....	
Bezoek aan het Scheepvaartmuseum			
Bezoek aan de Prinsentuin			

12. Combineert u het bezoek aan de stad Groningen ook met een bezoek aan de provincie Groningen?

- Ja
- Nee
- Weet ik nog niet

13. Hoe waardeert u de volgende aspecten van de Groninger binnenstad? U kunt uw waardering geven aan de hand van een rapportcijfer van 1 tot en met 10, waarbij een 1 staat voor een zeer lage waardering en een 10 voor de hoogste waardering.

Aspect	Cijfer	Aspect	Cijfer
Bereikbaarheid		Bewegwijzering / overzichtelijkheid	
Parkeren		Schone straten / gebouwen	
Sociale veiligheid		Aanbod verblijfsaccommodaties	
Winkelaanbod		Sfeer / ambiance	
Aanbod toeristische attracties		Verkeersveiligheid	
Horeca			

14. Hoe lang bent u vandaag, denkt u, in de binnenstad aanwezig?

- Minder dan 1 uur
- 1 tot 2 uur
- 2 tot 4 uur
- 4 tot 6 uur
- Langer dan 6 uur

15. Hoeveel geeft u vandaag naar schatting uit aan de volgende zaken:

(Indien van toepassing)

Categorie	Bedrag
Restaurants en café's in de binnenstad	€
Winkels in de binnenstad	€
Overnachting (omgerekend naar prijs per nacht)	€
Recreatie in de stad (entree attracties e.d.)	€
Vervoer in de stad (bv. taxi, city-bus etc.)	€
Overige uitgaven (parkeergeld etc.)	€
Totaal	€

16. Op hoeveel personen hebben deze uitgaven betrekking? perso(o)n(en)

Algemene aspecten

17. In welke inkomensklasse valt u met uw huishouden bruto per jaar?
☐ Tot 10.000 euro	☐ 50.000 – 75.000 euro
☐ 10.000 – 20.000 euro	☐ 75.000 – 100.000 euro
☐ 20.000 – 30.000 euro	☐ meer dan 100.000 euro
☐ 30.000 – 50.000 euro	☐ Geen antwoord
18. Wat is uw hoogst genoten opleiding?
☐ lager onderwijs	☐ MBO
☐ VBO / MAVO	☐ HBO / WO
☐ HAVO / VWO	
19. In welk gezelschap bent u naar Groningen gekomen vandaag?
-		
--	--
☐ Alleen	☐ Met vrienden / kennissen
☐ Met partner / echtgeno(o)t(e) en zonder kind(eren)	☐ Met overige familie
☐ Met partner / echtgeno(o)t(e) en met kind(eren)	☐ Alleen met kind(eren)
Kind(eren) jonger dan 12 jaar	Kind(eren) jonger dan 12 jaar
Kind(eren) tussen 12 en 18 jaar	Kind(eren) tussen 12 en 18 jaar
Kind(eren) ouder dan 18 jaar	Kind(eren) ouder dan 18 jaar
☐ Met school / bedrijf / vereniging etc.	
☐ Anders, namelijk	
20. Met hoeveel personen bent u naar Groningen gekomen? perso(o)n(en)
21. Wat is uw leeftijd? jaar

Laatste oordeel Groningen

22. Wat is uw oordeel over Groningen, in de vorm van een rapportcijfer van 1 tot 10?
(1 = laagste score, 10= hoogste score)
- Cijfer:
23. Mist u iets in Groningen, en zo ja wat?
-
-
-

**DIT IS HET EINDE VAN DE VRAGENLIJST
BEDANKT VOOR UW MEDEWERKING**

Bijlage 2

Enquêtedata

Voorseizoen
Donderdag 30 april
Donderdag 21 mei
Zaterdag 6 juni
Zaterdag 13 juni
Vrijdag 26 juni
Hoogseizoen
Vrijdag 10 juli
Woensdag 15 juli
Dinsdag 21 juli
Vrijdag 24 juli
Zaterdag 1 augustus
Donderdag 6 augustus
Zaterdag 8 augustus
Donderdag 13 augustus
Zaterdag 15 augustus
Woensdag 26 augustus
Zaterdag 29 augustus
Naseizoen
Zaterdag 19 september
Vrijdag 2 oktober
Zaterdag 17 oktober
Donderdag 22 oktober
Vrijdag 30 oktober